

Nasjonalt publiseringsutvalg for MNT-fag

Referat fra møte i NPU-MNT

Møtedato 18.04.2023

Møtested Zoom

Møtetid Kl. 14.00 – 16.00

Medlemmer:

Merete Vadla Madland, UiS (leder)
Mats Tilset, UiO (Kjemi og materialteknologi)
Knut Sørby, NTNU (Konstruksjonsfag)
Erlend Wold Fornæss, UiO (Matematikk)
Roger Flage, UiS ((Tverrfaglig teknologi)
Odd Arne Rognli, NMBU (Biovitenskap)
Per Lilje, UiO (Fysikk)
Dilip K. Prasad, UiT (IKT)
Nestor Cardozo, UiS (Geovitenskap)
Finn Løvholt, NGL, representerer instituttsektoren

Det nasjonale publiseringsutvalget (AU)

Gunnar Sivertsen, NIFU
Vidar Røeggen, UHR

Gjest

Marte Qvenild, Forskningsrådet

Forfall

Ivar Ståle Ertesvåg, NTNU (Energi)
Olav Bjarte Fosso, NTNU (Elektrofag)

Saksliste

Saksnr	Tittel
23/01	Godkjenning av innkalling og dagsorden
23/02	Ny organisering av MNT
23/03	Strategi for åpen publisering etter 2024
23/04	Videreutvikling av publiseringsindikatoren
23/05	Orienteringssaker
23/06	Eventuelt

Innkalling og sakspapirer ble sendt ut elektronisk.

Merete Vadla Madland

Vidar Røeggen

Sak 23/01 Godkjenning av innkalling og dagsorden

Vedtak

NPU-MNT godkjenner innkalling og dagsorden

Sak 23/02 Ny organisering av MNT i arbeidet med publiseringsindikatoren

Vidar Røeggen fra sekretariatet i Det nasjonale publiseringsutvalget vil gi en kort presentasjon om ny organisering i møtet.

Bakgrunn

Det nasjonale publiseringsutvalget for MNT-området (NPU-MNT) og UHR-MNT (AU) igangsatte høsten 2021 et arbeid med å diskutere alternative måter å organisere inndeling i fagfelt under MNT, som samtidig svarer på behovet for å få opp aktivitetsnivået, og det ble nedsatt en arbeidsgruppe som fikk i oppgave å utarbeide forslag til ny organisering.

Resultatet av arbeidsgruppens arbeid ble lagt frem for enhetsmøte i UHR-MNT 19 mai 2022. Forslaget ble all hovedsak godkjent, men to spørsmål utløste imidlertid diskusjon i møtet:

1. Forslaget om å passere dagens fagfelt for energi under den nye gruppen for elektrofag.
2. Forslaget om å plassere dagens fagfelt for elektronikk og kybernetikk under den nye gruppen for IKT.

UHR-MNT valgte å opprette et nytt nasjonalt fagorgan for energi som får ansvaret for dagens liste for energi som løsning på det første diskusjonspunktet. Når det gjelder *elektronikk og kybernetikk* ønsket UHR-MNT at publiseringsutvalget i samarbeid med sekretariatet i UHR-MNT skulle gå i dialog med de involverte. Det har siden vært dialogmøter mellom fagorganene i IKT og elektrofag. Det nasjonale publiseringsutvalget har i tillegg gjennomført analyser av publiseringsmønsteret fra Norge i de kanaler som ligger på dagens liste for *elektronikk og kybernetikk* og det har vært innhentet råd fra de fagmiljøene som bruker disse kanalene mest om tilhørighet i IKT eller elektrofag. Disse undersøkelsene understøttet forslaget fra arbeidsgruppen, at kanalene best passer inn under den nye faggruppen for IKT. Saken ble til slutt diskutert med UHR-MNT sitt arbeidsutvalg og de støtter forslaget om å innlemme tidsskriftene fra *elektronikk og kybernetikk* under det nye fagfeltet for IKT. Med den støtten har vi nå en endelig organisering av MNT-området i arbeidet med publiseringsindikatoren:

1. Biovitenskap
2. Elektrofag
3. Energi
4. Fysikk
5. Geovitenskap
6. IKT

Universitets- og høyskolerådet

7. Kjemi og materialteknologi
8. Konstruksjonsfag
9. Matematikk
10. Tverrfaglig teknologi

De nasjonale fagorganene i MNT har oppnevnt medlemmer og leder til komiteene og fagfelt hvor instituttsektoren representerer over 20 % av publiseringen har Forskningsinstituttene Fellesarena (FFA) oppnevnt en representant fra instituttsektoren. Det gjelder alle komiteene, bortsett fra fysikk, matematikk og IKT.

Lederne i hver komite inngår som medlem i Nasjonalt publiseringsutvalg for MNT-fag. Se mer her: <https://npi.hkdir.no/organisering/fagorgan?id=1128>

Oppgaven til NPU-MNT

I arbeidet med publiseringsindikatoren har Det nasjonale publiseringsutvalget etablert fire underutvalg, ett for humaniora, ett for samfunnsfag, ett for medisin og ett for MNT. Det er etablert et eget mandat for arbeidet i NPU-MNT og det kan leses [her](#). Før omorganiseringen, da MNT-området var inndelt i 20 unike fagfelt, hadde NPU-MNT følgende sammensetning:

- To representanter fra klassiske realfag
- To representanter fra teknologiområdene
- En representant fra instituttsektoren
- Leder for NPU-MNT
- Sekretær fra NPU

Det nasjonale publiseringsutvalget vil legge frem forslag om å gjøre endringer i denne organiseringen for UHR-MNT, etter at MNT-området er redusert til 10 fagfelt. Forslaget fra NPU er at NPU-MNT skal bestå av leder fra hver av de 10 komiteene, en representant fra instituttsektoren og sekretær fra NPU. Det er denne grupperingen som er innkalt til dette møtet, men utvalget vil formelt først bli opprettet etter vedtak i enhetsmøte til UHR-MNT 11. mai 2023. Her vil det også bli lagt frem forslag til oppdatert mandat for utvalget.

Vedtak

NPU-MNT tar gjennomgangen av ny organisering til orientering.

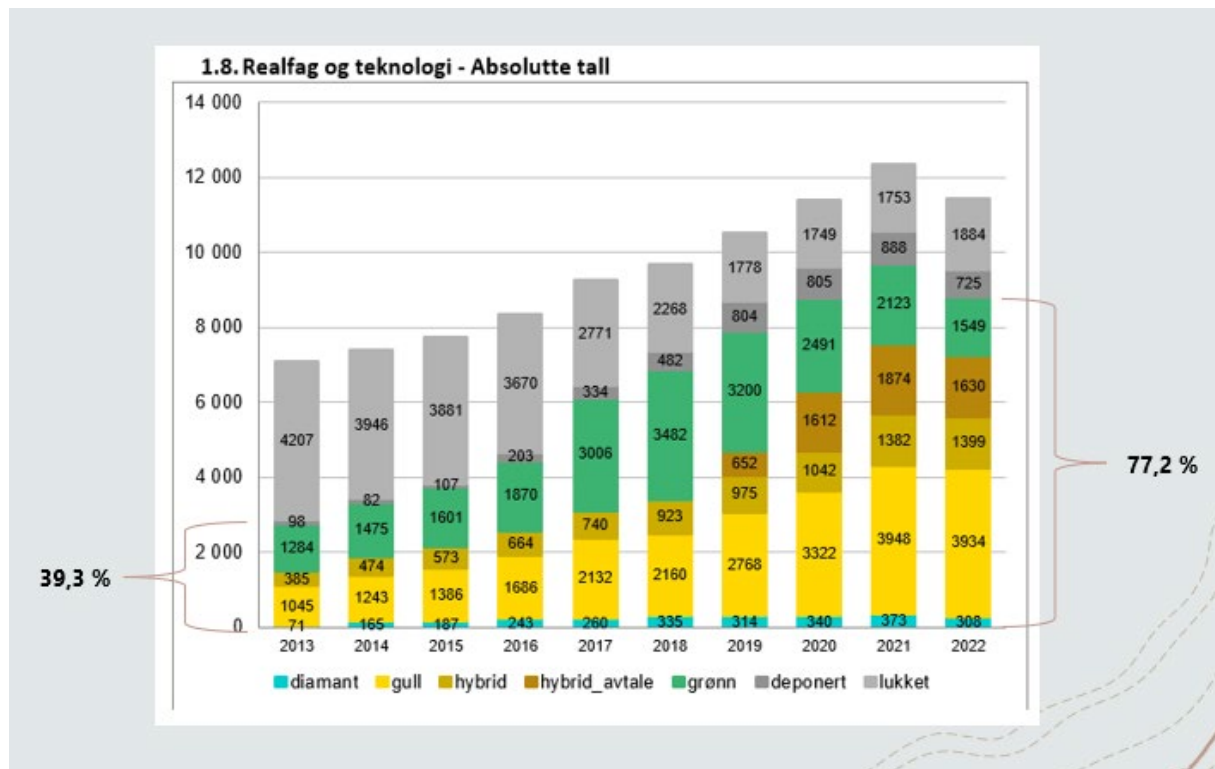
Sak 23/03 Strategi for åpen publisering etter 2024

Det ble vist til e-post datert 27. januar 2023, der vi varslet at vårens møte blant annet skulle diskutere strategi for åpen publisering etter 2024 og der en arbeidsgruppe organisert fra Forskningsrådet skulle forberede noen konkrete spørsmål som de ønsket besvart fra utvalget. Vi viste også til et viktig kunnskapsgrunnlag i [NIFU-rapporten](#) som var bestilt av Det nasjonale publiseringsutvalget. Se også [oppslaget i Khrono](#).

Under denne saken fikk vi besøk av Marte Qvenild fra Forskningsrådet, som presenterte arbeidet med strategi for åpen publisering etter 2023 for utvalget.

Oversikten under viser hvor stor andel av publiseringen i MNT-fagene som er åpen i 2022.

Universitets- og høyskolerådet

Status for MNT-fagene i 2022:

- Andelen av publikasjonene som var åpne har økt fra 39,3 % i 2013 til 77,8 % i 2022
- Diamant utgjør 2,7 %
- Gull utgjør 34,4 %
- Hybrid (frikjøp) utgjør 12,2 %
- Hybrid-avtale utgjør 14,3 %
- Grønn utgjør 13,6 %
- 22,8 % er lukket

Bidrag til strategi for åpen publisering etter 2024

Kort bakgrunn og mandat for arbeidet med en strategi for åpen publisering etter 2024

Det er nedsatt en arbeidsgruppe med sekretariat i Forskningsrådet, som har som mandat å bistå forskningsinstitusjonene med en strategi for norsk vitenskapelig publisering etter 2024. Arbeidsgruppen er et resultat av et initiativ fra FFA og UHR, som ønsket dialog med Sikt, HK-dir og Forskningsrådet om hva de nasjonale målene for åpen tilgang til vitenskapelige artikler vil innebære etter 2024. FFA og UHR etterlyste en klar strategi for hva slags situasjon man ser for seg etter en overgang, hvordan et framtidig publiseringslandskap kan og bør se ut. Regjeringen fulgte opp dette med å beskrive et oppdrag til HK-dir, Sikt og Forskningsrådet i [Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning 2023 – 2032](#) (LTP).

Utfordringer med å nå målet om full åpen tilgang til vitenskapelige artikler kan ikke løses av en nasjon alene, og det er flere aspekter nasjonalt og internasjonalt som er av relevans for

Universitets- og høyskolerådet

en diskusjon om publiseringslandskapet etter 2024, blant annet arbeidet som foregår i regi av cOAlition S.

I Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning 2023-2032 står det at

Regjeringen vil:

- sørge for at offentlig finansiert forskning er tilgjengelig og at alle høyere utdanningsinstitusjoner har ordninger for publisering med åpen tilgang
- **be HK-dir, Sikt og Forskningsrådet om å bistå forskningsinstitusjonene med å utarbeide en strategi for norsk vitenskapelig publisering etter 2024 og en plan for å nå målene i en slik strategi**

Regjeringens politikk nedfelt i Hurdalserklæringen og Nasjonale retningslinjer for åpen publisering ligger fast. Strategien skal munne ut i konkrete anbefalinger og det vil bli opp til forskningsinstitusjonene å vurdere hvordan de ønsker å operasjonalisere anbefalingene i tråd med institusjonell politikk på feltet.

For å svare på bestillingen i LTP og initiativet som ble igangsatt av UHR og FFA er det nedsatt en referansegruppe og en arbeidsgruppe bestående av representanter fra UHR, FFA, RHFene, SIKT, HK-dir og Forskningsrådet. Arbeidsgruppen utgår fra referansegruppen og rapporterer til denne. Arbeidet skal foregå i tett dialog med fagmiljøene og institusjonene, blant annet gjennom å innhente råd fra våre publiseringsutvalg i humaniora, samfunnsfag, medisin og MNT-fag.

Referansegruppa:

Lars Holden (FFA), Tanja Storsul (FFA), Agnes Landstad (FFA), Åse Gornitzka (UHR), Mathilde Skoie (UHR), Ragnar Lie (UHR), Vidar Røeggen (UHR), Katrine Weisteen Bjerde (HK-dir), Kristin Selvaag, Lars Wenaas (SIKT), Nina Karlstrøm (SIKT), Tove Klæboe Nilsen (RHF), Johannes Waage Løvhaug (Forskningsrådet), Espen Sandøe Karlsen (Forskningsrådet) og Marte Qvenild (Forskningsrådet).

Arbeidsgruppa (utgår fra referansegruppa):

Lars Holden (FFA), Mathilde Skoie (UHR), Vidar Røeggen (UHR), Katrine Weisteen Bjerde (HK-dir), Lars Wenaas (SIKT), Pål Bakke (RHF), Johannes Waage Løvhaug (Forskningsrådet), Espen Sandøe Karlsen (Forskningsrådet) og Marte Qvenild (Forskningsrådet).

Referansegruppa hadde sitt første og til nå eneste møte den 1. september 2022.

Arbeidsgruppa hadde sitt oppstartmøte rett 12. desember 2022 og har løpende møter gjennom våren 2023. Arbeidsgruppen har henvendt seg til Det nasjonale publiseringsutvalget (AU) med forespørsel om å få delta på vårmøtene i de fire utvalgene for å innhente innspill til strategien. NPU-AU fikk tilsendt et forslag til spørsmål som skulle stilles til de fire utvalgene våre og NPU-AU har gitt innspill til disse. Spørsmålene ble diskutert med NPU på deres møte 16. mars og disse skal nå danne utgangspunkt for diskusjon i de fire utvalgene i humaniora, samfunnsfag, MNT og medisin. Følgende spørsmål ønskes diskutert med NPU-MNT:

Universitets- og høyskolerådet

Spørsmål:

- Hvilke erfaringer knyttet til åpen publisering er det innen de ulike fagområdene og sektorene (UH, institutt, helse) som publiseringsutvalget dekker? Trekk fram både positive og negative erfaringer.
- Det er flere tilnærminger til åpen publisering. Publiseringsutvalgene inviteres til å kommentere hvilken betydning de har for fagområdene. Ta gjerne utgangspunkt i følgende tilnærminger:
 - Publisering og les-avtaler
 - Tidsskrifter med forfatterbetaling (gull)
 - Egenarkivering/rettighetsstrategi (grønn)
 - Åpne plattformer (f.eks open research europe) (diamant)
 - Åpne tidsskrifter uten forfatterbetaling (diamant)
 - Frikjøp av enkeltartikler (hybrid)
- Hvilken rolle spiller vitenskapelige selskap/societies/foreninger innen fagområdene?
- Hvilke mål og virkemidler bør inkluderes i strategien for åpen publisering etter 2024 som HK-dir, Sikt og Forskningsrådet i år skal bistå institusjonene med å utarbeide?

Målsetningen med denne saken er å gi et samlet innspill eller svar fra MNT på spørsmålene over her, som kan inngå i arbeidet til arbeidsgruppen som jobber med strategi for vitenskapelig publisering etter 2024. Sekretariatet vil forsøke å summere opp fra diskusjonen i møtet og sende over oppsummeringen til medlemmene for kommentarer og forslag til endringer og tillegg, før vi sender over til arbeidsgruppen. Oppsummeringen vil tas inn i referatet fra møtet når medlemmene har godkjent oppsummeringen.

Fra diskusjonen i møtet

Merete Vadla Madland innledet diskusjonen og understreker at vi bruker store summer på lesetilgang og publisering, og at utgangspunktet for en videre strategi må være å ta utgangspunkt i kvalitet og ikke kvantitet. Hun deler mange av de bekymringer som Olav Bjarte Fosso har publisert i Universitetsavisa (se under).

Elektrofag (Olav Bjarte Fosso) måtte melde forfall til møte, men hadde oversendt noen tanker til diskusjonen til sekretariatet i forkant. Han understreker at han er veldig positiv til åpen publisering, men mener vi har en utfordring med betalingsmodellene som har blitt rådende som løsning på åpen tilgang spørsmålet. At disse fører til kvantitet i publisering og ikke kvalitet, siden mange faller for fristelsen å velge kjappe kanaler. Han og andre forskere har ved flere anledninger uttalt seg kritisk til publisering i det han vurderer som useriøse tidsskrifter. Se:

<https://www.universitetsavisa.no/biblioteksjef-forskning-forskningsetikk/mener-ntnu-bor-slutte-a-bruke-skattebetalernes-penger-pa-a-publisere-i-useriose-forlag/378222>

<https://www.universitetsavisa.no/forskning-forskningsetikk-forskningsjuks/ntnus-rykte-rammes-nar-forskerne-publisere-i-useriose-tidsskrifter/377599>

Før møtet hadde han igjen sett på forlaget MDPI og påfallende mange artikler godkjennes samme dag eller i løpet av 2 dager når artikkelen sendes inn på nytt. NTNU har dekket kostnadene ved publisering fra det sentrale publiseringsfondet for disse artiklene, men her kan det bli en endring. Han bemerker også at det er forhandlingsutvalget til SIKT som har

Universitets- og høgskolerådet

inngått den sentrale avtalen med MDPI, en avtale som gir rabatt på artikkelavgift. Det er denne avtalen NTNU støtter seg på når kostnadene dekkes.

Innenfor fagområdet elektrofag er det IEEE og de kanalene som ligger under denne paraplyen som er spesielt viktige, og de utgjør hele fagfeltets nivå 2 tidsskrifter. Disse er ikke åpne publiseringskanaler i dag, men skal man publisere åpen innebærer dette frikjøp (hybrid). Her er fagmiljøet enige om at review-prosessen er gode.

Mange hevder at det må være så mye akademisk frihet at forskerne selv velger hvor de vil publisere. Til strategien etter 2024 anbefaler Fosso likevel at man slutter å refundere publisering i tidsskrift som ikke har skikkelig kvalitetssikring. Dette bør eventuelt gjøres så lokalt som mulig (prosjekt/institutt) slik at instituttledelsen beholder oversikt på omfanget og prioriterer.

Fysikk (Per Barth Lilje). I fysikk blir mange av det mest sentrale tidsskriftene drevet av foreninger (societies), og mange av disse har gått over til gull-publisering mot betaling. Det har blitt veldig dyrt å publisere her og det er en utfordring at modellen stenger ute forfattere fra 3. verden. Flere av tidsskriftene innenfor Liljes eget fagfelt (astrofysikk) har en ordning der det er gratis å publisere hvis man er medlem (betaler medlemskap) og her er alle artiklene åpne slik at alle kan lese. Et eksempel er *Astronomy & Astrophysics* (<https://www.aanda.org/>), et tidsskrift som er styrt av forskningsmiljøene selv og som er organisert gjennom et internasjonalt konsortium med et eget styre. Dette er en variant av det som ofte omtales som «subscribe to open» - <https://subscribetoopencommunity.org/> eller en modell der man abonnerer på et tidsskrift for å bidra til å gjøre det åpent for leser og for den som publiserer. I Norge er det også fremforhandlet publisering og les av tale med Institute of Physics (IOP).

Biovitenskap (Odd Arne Rognli). Vi oppfordrer våre forskere til å bruke tidsskriftene som er innenfor PAR (publiser- og les) avtalene, men mange av de ledende tidsskriftene er ikke innenfor PAR. Dersom man vil publisere OA i disse tidsskriftene, så må man betale en høy APC for hybrid-frikjøp, da snakker vi om 35 - 50 000,-. På fakultetsnivå mangler vi også en klar strategi på hvordan vi kan finansiere gull-publisering. Diamant-publisering høres tilsynelatende fint ut, men er lite aktuelt innenfor fagområdene våre. Mange av de sentrale foreningene som driver tidsskrifter (societies) samarbeider med de kommersielle forlagene og har som resultat blitt veldig dyre. Det er også viktig å få med seg at det finnes nye utvalgte tidsskrifter hos de to utgiverne MDPI og Frontiers som har fått annerkjennelse i sine respektive forskningsmiljø. For oss er Frontiers in Plant Science et eksempel på et relativt nytt tidsskrift som raskt har oppnådd et godt omdømme i eget fagmiljø. Flere av tidsskriftene hos disse utgiverne opererer også med differensierte priser på APC, slik at man ikke skal stenge ute forskere fra 3. verden. Et felles fenomen hos disse to forlagene er satsningen på såkalte «special issues», og dette er et uheldig problem. Fenomenet drives frem av behovet for økt volum og mulighet for inntjening.

Instituttsektoren (Finn Løvholt). Instituttsektoren har ikke tradisjonelt (eller i samme grad som UH) vært med på de tidligere les-avtalene med de store forlagene og for denne sektoren har PAR-avtalene hatt en positiv effekt på tilgangen til forskningsresultater. For mindre forskningsinstitutt er det en bekymring knyttet til RRS-strategien, at den ikke er ordentlig testet ut juridisk. De store forlagene ønsker kanskje ikke å utfordre et stort universitet på dette, men hva med et mindre forskningsinstitutt? Er de mer utsatt for juridisk søksmål?

Universitets- og høyskolerådet

Kjemi (Mats Tilset) nevner to konkrete «societies» som er utgiver av de sentrale kjemi tidsskriftene. Dette er [American Chemical Society](#) (ACS) og [Royal Society of Chemistry](#) (RSC). Det er fremforhandlet PAR-avtaler med begge disse foreningene. Videre er forleggeren Wiley utgiver av flere sentrale kjemi-tidsskrifter, som hadde sitt opphav i societies, f.eks. prestisjefylte Angewandte Chemie. Vi anbefaler våre yngre forskere å forsøke å publisere i disse tidsskriftene, da det er her det er bred oppslutning om kvalitetsarbeid.

Geovitenskap (Nestor Caradozo) trekker frem *Norwegian Journal of Geology* (NJG) som ett av de sentralt tidsskrift i fagfeltet som nå publiseres med åpen tilgang etter diamant-modellen. Dette får de til gjennom at UiO og Oljedirektoratet bidrar som sponsorer.

Oppsummert

I diskusjonen ble det tydelig at spørsmålet om åpen tilgang ser litt ulik ut på tvers av alle fagfeltene under MNT-området. Det er stor oppslutning rundt ideen om åpen tilgang, men modellen forfatterbetaling (APC) er ikke veien å gå videre. Det ser ut til at det er stor enighet på tvers av alle fagfeltene om de problemstillingene Olav Bjarte Fosso tar opp. Vi må ha oppmerksomheten rettet mot de kanaler der forskerne gjenkjenner kvalitet og i møtet ble det vist ulike erfaringer. For noen dekkes de ledende tidsskriftene av PAR-avtaler, for andre er de ledende tidsskriftene gull tidsskrifter hvor pris per artikkel er høy, andre igjen viser til finansieringsmodeller for diamant gjennom medlemskap. I møtet ble det også vist oppdatert statistikk av hvor stor andel av publiseringen i realfag og teknologi som er åpen per 2022. Oversikten viser at 77,2 % av publikasjonene er åpne og fordeler seg slik:

- 2,7 % diamant
- 34,4 % gull
- 12,2 % hybrid
- 14,3 % PAR-avtaler
- 13,6 % grønn åpen tilgang
- 6,3 % deponert i arkiv, men ikke åpent for etter en sperrefrist
- 16,5 % publisert i kanaler som er lukket

Vedtak

NPU-MNT takker Marte Qvenild og Vidar Røeggen for presentasjonen av arbeidet. Sekretariatet lager en oppsummering fra diskusjonen i møtet og sender den ut til medlemmene på sirkulasjon for godkjenning, før den blir oversendt til arbeidsgruppen som jobber med strategi for vitenskapelig publisering etter 2024.

23/04 Videreutvikling av publiseringsindikatoren

Viser til e-post datert 27. januar 2023, der vi varslet at vårens møte blant annet skulle diskutere videreutvikling av publiseringsindikatoren. Det nasjonale publiseringsutvalget (NPU) ønsker å **involvere sine underutvalg i et proaktivt arbeid med å videreutvikle indikatoren** i lys av det [pågående reformarbeidet som pågår om vurdering av forskning](#).

Universitets- og høyskolerådet

NPU satt denne saken på agendaen i sitt møte 16. mars og hadde forberedt en tydeligere bestilling for hva vi ønsket diskutert i underutvalgene våre. Den 17. mars var NPU også medarrangør til et seminar på NIFU under tittelen «[Hvordan dokumentere og vurdere god forskning?](#)». På seminaret den 17. mars fikk vi også presentert en ny forskningsindikator som er utviklet ved Universitetet i Aalborg, som er designet for å svare på den nye europeiske reformen [Agreement on Reforming Research Assessment](#). Dere var alle invitert til å delta på seminaret og opptak av seminaret vil også bli lagt ut på NIFU sin egen YouTube kanal.

Spørsmålene NPU ønsket at underutvalgene skulle diskutere og gi oss råd om var:

- Bør Det nasjonale publiseringsutvalget bidra til å utforme en bredere dokumentasjon av forskningsresultater og eventuelt hvilke aktiviteter ser dere som mulige og viktige å dokumentere?
- Ser dere andre behov for utvikling av indikatoren?

Regjeringens utsynsmelding og endelig avklaring av nytt finansieringssystem

Fredag 24. mars ble regjeringens [utsynsmelding](#) lagt frem. Her stor følgende om publiseringsindikatoren:

Klippet fra utsynsmeldingen

«Publiseringsindikatoren og statistikk om vitenskapelig publisering

I høringen og i den videre offentlige debatten har det vært uttrykt noe skepsis spesielt til fjerningen av publiseringsindikatoren. Publiseringsindikatoren har vært et av flere virkemidler for å styrke forskningsaktiviteten i sektoren gjennom mange år og har trolig hatt en viktig funksjon i å bygge opp forskningskulturer i institusjonene. Det er positivt. I dag er imidlertid norske forskere i verdenstoppen i publisering, og forskning har fått en helt annen posisjon i fagmiljøene enn før. Behovet for en egen indikator som premierer publisering er dermed ikke like stort, og de negative virkningene ved en slik indikator veier tyngre enn før. Publiseringsindikatoren er den av de resultatbaserte indikatorene som klarest kan måles på individnivå i og med at det er enkeltpersoner som står bak publikasjonene. Dette har gjort det mulig for institusjonene også å bruke indikatoren til premiering av den enkelte ansatte, som på sin side har kunnet se på publiseringspoengene man henter inn som en «rettighet» som skal tilfalle en selv eller fagmiljøet. Indikatoren favoriserer bare selve den vitenskapelige publikasjonen, ikke alle de andre helt nødvendige og til dels kollektive arbeidsoppgavene som må til for å holde forskningsarbeidet i gang. Dette gjelder blant annet fagfelleverdinger, redaktøroppgaver, søknadsskriving, kollegaveiledning, innsamling og tilgjengeliggjøring av data, kommersialisering, formidling og lærebokskrivning. I tillegg favoriserer indikatoren publisering på engelsk framfor norsk, og den kan gjøre det mer attraktivt å prioritere det som lett kan publiseres, på bekostning av mer utfordrende prosjekter med høyere mulig nytte. Det er dessuten en indikator som stimulerer til en «minste publiserbare enhet»-effekt.

Uavhengig av indikatoren vil det også framover være sterke insentiver for å publisere. Dette gjelder spesielt på individnivå ettersom det er innebygd i det individuelle opprykks- og karrieresystemet, i krav i studietilsynsforordningen om kompetanse og forskningsaktivitet og i ønsket om å tiltrekke seg forskningsmidler. Kunnskapsdepartementet er kjent med at det er noe bekymring blant en del fagansatte og i en del fagmiljøer om at deres finansiering vil bli svakere dersom

Universitets- og høyskolerådet

publiseringsindikatoren blir fjernet fordi indikatoren har blitt ført nedover i institusjonene og i noen tilfeller også ned til den enkelte ansatte. Regjeringen legger til grunn at institusjonene har gode systemer for intern ressursfordeling som også prioriterer forskningsaktiviteten. I et forenklet finansieringssystem vil universiteter og høyskoler stå fritt til å lage egne interne insentiver dersom de mener det er et godt virkemiddel for å nå sine strategiske mål, og de vil nå stå friere til å prioritere de delene av forskningsaktiviteten som det er særlig viktig å stimulere. Utviklingsavtalene kan også være et aktuelt virkemiddel der en institusjon og departementet sammen blir enige om at publisering trenger en særskilt oppmerksomhet i en periode for institusjonen. Regjeringen mener på bakgrunn av dette at det ikke lenger foreligger tungtveiende grunner til å bevare en slik indikator når målet er forenkling og tydeligere ansvar for prioritering. Regjeringen vil videreføre rapporteringen av vitenskapelige publikasjoner fra universitetene og høyskolene. Denne statistikken har stor verdi, og det er en stor fordel med en samlet nasjonal statistikk som dekker alle fagområder. Avgrensningen av godkjente vitenskapelige publiseringskanaler har fått økt relevans etter framveksten av mange nye forlag og tidsskrifter som har usikker kvalitet i redaksjonene og i fagfellevurderingen. Registeret over vitenskapelige publiseringskanaler tjener ikke bare behovene for å beregne publiseringspoeng, men kan også være til hjelp for forskerne ved å samle forskerfellesskapets vurderinger av hvilke tidsskrifter som gir tillitsvekkende kvalitetssikring. Denne funksjonen er det viktig å bevare.

For regjeringen har inndelingen av publiseringskanalene i et nivå 2 i registeret ikke noen vesentlig nytte utover beregningen av publiseringspoeng i finansieringssystemet. Den samme beregningen brukes også i fordelingen av grunnfinansieringen til forskningsinstituttene og i fordelingen av forskningstilskuddet til de regionale helseforetakene, men det er i hovedsak forskere fra universiteter og høyskoler som deltar i de faglige komiteene som vurderer nivåinndelingen. Regjeringen vil sette i gang en utredning for å vurdere hvordan arbeidet med kanalregisteret bør føres videre, for eksempel ved å vektlegge forskernes egne behov i større grad. Utredningen skal vurdere konsekvensene for beregningen av grunnlaget for finansieringssystemene for forskningsinstituttene og de regionale helseforetakene, og om funksjonen til dagens nivåinndeling kan ivaretas på andre måter, for eksempel gjennom bruk av bredere bibliografiske tilnærminger som differensierer i en større grad enn en inndeling i to nivåer.»

Gunnar Sivertsen og Vidar Røeggen vil gi en orientering fra Det nasjonale publiseringsutvalget om møte med Kunnskapsdepartementet, der utvalgets arbeidsutvalg ble orientert om innholdet i utsynsmeldingen som berører vårt arbeid.

Gitt at vi nå kjenner innholdet i utsynsmeldingen er spørsmålene vi hadde forberedt ikke like aktuelle. Vi ønsker derfor å konsentrere diskusjonen i møtet rundt to konkrete spørsmål:

1. Å høre utvalgets umiddelbare synspunkter og mulige innspill til den utredningen som regjeringen ønsker å gjennomføre og som Det nasjonale publiseringsutvalget har signalisert at de ønsker å være involvert i.
2. Hvilken plass skal nivå 2 ha fremover? Regjeringen ser ut til å mene at det er enda viktigere enn før å røkte et godt kanalregister sammen med fagmiljøene, men vårt spørsmål tilbake er om motivasjonen til komiteene kan opprettholdes om de bare skal delta i vurderingen av nedre grense for akseptabel kvalitet (skille nivå 0 fra nivå 1), eller om motivasjonen først og fremst knyttes til å delta i arbeidet med å identifisere de ledende publiseringskanalene i faget?

Fra diskusjonen i møtet

Merete Vadla Madland argumenterte for fortsatt behov for et nivå 2. Å identifisere ledende kanaler er viktigere enn noen gang og det har mindre betydning at koblingen til finansieringssystemet bortfaller.

Roger Flage (tverrfaglig teknologi) var enig i dette og er villig til å fortsatt bidra til å røkte kvalitet på kanaler i fagfeltet. Dette systemet bør videreføres.

Mats Tilset (kjemi og materialteknologi) er i stor grad enig. Det er viktig å bidra til å skille ut de kanalene som bidrar til kvalitetsarbeid i forskningen. Han understreket at vi også ser tendenser til at de tradisjonelle forlagene nå utgir tidsskrifter som representerer kvalitetsutfordringer. Vi må prøve å identifisere de gode tidsskriftene, men kanskje ikke med en så rigid grense mellom nivå 1 og nivå 2. Det kan gi seg noen uheldige utslag.

Per Barth Lilje (Fysikk) støtter langt på vei det som er sagt. Selv om indikatoren faller ut av finansieringssystemet er vurdering av kanaler viktig.

Odd Arne Rognli (biovitenskap) er litt mer usikker enn de øvrige medlemmene om arbeidet bør videreføres. Er enig med de andre at vurdering av gode kanaler er en viktig oppgave, men når indikatoren blir fjernet fra finansieringssystemet, så trenger denne oppgaven vi gjør en oppdatert begrunnelse. En slik begrunnelse kan for eksempel være at statistikken skal brukes til å fordele midler internt ved institusjonen. Og, i biovitenskap er det mange som samarbeider tett med instituttsektoren, og om de fortsetter å bruke indikatoren i sitt finansieringssystem, så er det viktig at vi fortsetter dette arbeidet.

Gunnar Sivertsen ga til slutt en kort orientering om bruken av indikatoren i nabolandene, der Danmark avviklet sin indikator i 2021 og Finland fortsatt har sin indikator. Han viste også til behovet som har oppstått i Danmark etter at deres indikator falt bort og ga eksempel fra Universitetet i Aalborg som nå har utviklet en ny forskningsindikator som brukes internt ved universitetet (ikke nasjonalt), som henter informasjon fra det norske Kanalregisteret og som er en indikator som er utviklet for å svare ut den nye europeiske reformen for vurdering av forskning ([ARRA](#)).

Vedtak

NPU-MNT takker Gunnar Sivertsen og Vidar Røeggen for oppdatering fra møte med Kunnskapsdepartementet om Utsynsmeldingen og ber om å bli holdt oppdatert om videre arbeid når Det nasjonale publiseringsutvalget vet mer om regjeringens forespeilede utredning av Kanalregisteret.

23/05 Orienteringssaker

Regjeringens handlingsplan for norsk fagspråk

Det pågår en innspillsrunde om handlingsplanen med frist 28. april 2023. Les mer her: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing2/id2965159/>

Universitets- og høyskolerådet

UHR arrangerer et eget åpent nettmøte om handlingsplanen 14. april 09-11. Se mer her: <https://www.uhr.no/nyheter/aktuelt/nettseminar-om-norsk-fagsprak.6911.aspx>

Følg nettmøtet på zoom her: <https://uhr-no.zoom.us/j/66657624708?pwd=UThEY0lRS0plOXNua1pGM0d6SDNUdz09>

Vedtak

NPU-samfunnsfag tar sakene til orientering

22/15 Eventuelt

Vedtak

Det var ingen saker til eventuelt